

Teretni čovjek - Damir Bartol

Indoš

07.11.2008.

Pojednostavljeno, većina će kazališne publike, redovnih posjetitelja ili onih koji u izvedbeni prostor tek ponekad zalutaju, za Damira Bartola Indoša, u napadu pristojnosti, reći da je težak. Težak i mračan, tek ponekad i zabavan ili fascinant, kao onda kad mu se slučajno dogodilo da je otkinutim umivaonikom razbio vrata svojeg Parainstituta baš u trenutku kad je iza njih bljesnula munja. Činjenicu da nikad nije bježao od svoje težine, odlučio je kapitalizirati u najnovijem radu naslova „Teretni čovjek“, premijerno izvedbenom u polukružnoj dvorani Teatra &TD na sam početak 9. izdanja NO Jazz festivala. Parafraza fizikalnog zakona tvrdi da koliko jedan čovjek pritišće drugoga, toliko pritiska i sam osjeća. Teret u naslovu tako je zapravo ideja mnoštva i interaktivnosti. Kao da je svako značenje, ili osjećaj koji ljudska bića razmjenjuju svojevrsni paket određene težine, i upravo mu ta težina daje – težinu, u oba prenesena značenja. Indoš, naravno, radi na oslobođenju od tog tereta, ali svojim tezama o zasluženoj temi, ili čuvenom sintagmom o svijetu koji počinje tamo gdje završavaju vršci njegovih prstiju, ne pripada solipsističkoj struji koja bi bila u stanju negirati okruženja. Jedna od najvećih, a uobičajenih pogrešaka u recepciji Indoševog danas već tridesetogodišnjeg djelovanja je proglasiti ga nesvjesnim svijeta, jer upravo je interpretacija svijeta, i to sasvim konkretnih učinaka tog svijeta, konstanta njegovog rada, i bitno veća nego kod institucionalnih kazalištaraca. Oni, na primjer, rekonstrukcijama govore kako je ova ili ona dramatičarska ikona naš suvremenik, dok je Indoš na toj suvremenosti trajno zaposlen razvijanjem tema koje variraju od prava životinja, do mogućnosti opravdanja za terorizam, od biciklističke ugroženosti u svijetu oktana, do prava osoba s posebnim potrebama u diktaturi poželjnosti i savršenstva. Upravo zato, Indoš sve češće surađuje ne samo s veteranima ovdašnje kazališne avangarde, nego i s mlađim umjetnicima, ili barem onim bitno drukčijeg puta od njegovog. „Teretni čovjek“ čak je i potpisan u suradnji s Tanjom Vrvilo, pa se utjecaj zagrižene sljedbenice i suradnice možda može čitati i u sveukupno nježnijem i donekle strukturiranijem pristupu. Ovim performansom, naime, po prvi put Indoš kao da pokušava zavesti publiku - najprije glazbom, zatim i vlastitom smirenom gestom, te na koncu i scenografskim i kostimografskim elementima. I dalje međutim nije riječ o eksplikaciji, nego tek o indoševskom pokušaju zbližavanja, nalik onom iz „Njihanja“, ali ovoga puta bez tako jasnog motiva. „Teretni čovjek“ tako ima donekle pravilan luk koji ipak ne završava tamo gdje je počeo. Dramaturgija, naime, odradi svoje, pa ambijentalni početak ne nudi pomireni kraj, nego tek izvod iz uobičajeno razuzdanog i gromoglasnog središta posvećenom sjećanju i rekonstrukciji pjesmarice davnog jazz punk benda Deep Throat. Koja je emocionalna ili povijesna veza između Indoša i njih nemoguće je saznati iz „Teretnog čovjeka“, ali ukoliko je riječ o glazbenoj inspiraciji, ona Damiru Prici Kafki, Svenu Buiću, Andreji Košavić i Igoru Pavlici ni ne treba, s obzirom da čine bend iz snova svakoga tko se odluči za žanr glazbenog performansa. Otkad je kod Bad Co. obukao odijelo, Indoš je postao svjestan kako doduše ono ne čini čovjeka ali kostim čini scensku pojavnost, pa čak i subjektnost. Iako se može nostalgичno žaliti za razvučenim gaćama, Indoš nije netko kome se može predbaciti pomodnost nego tek lagana promjena, možda u skladu s godinama, a možda i zbog već spomenutog udjela drugih u njegovim radovima. Stoga ovaj, na pojavnoj razini, nije uobičajena Bartolova postindustrial buka i bijes, kao što ni njegov pokret nije ostao nedotaknut društvom Emila Matešića koji se napokon vratio onome što je uvijek i trebao biti, dakle – izvođač. Zanimljivo je pritom, koliko je Indoš dopustio utjecaj, pa se u šali može reći

čak da su dijelovi „Teretnog čovjeka“ njegovo „Labuđe jezero“, dok je Matešić ostao pri svojem karakterističnom efektom pokretu ipak bližem plesu nego performansu. Iako nazvan radikalnim i glazbenim, „Teretni čovjek“ je i dalje, i prije svega, Indošev performans o još jednoj zasluženj temi. Njime je dokazao da je jedna od osnovnih karakteristika ljudskosti mogućnost svjesnog prepuštanja tuđem utjecaju, na vlastitu štetu ili korist.

Igor Ružić